

AUTOREFERAT

1. IMIĘ I NAZWISKO.

Maciej Czerwiński

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE/ ARTYSTYCZNE – Z PODANIEM NAZWY, MIEJSCA I ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTUŁU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ.

2000: Magisterium (Uniwersytet Jagielloński).

2003: History Department (Yale University). Council on European Studies, Russian and East European Studies: dyplom – Visiting Assistant in Research.

2004: doktor nauk humanistycznych (nauki filologiczne: językoznawstwo), Kraków: Uniwersytet Jagielloński, *Planowanie języka i kształtowanie normy leksykalnej w chorwackich mediach*.

3. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH/ARTYSTYCZNYCH.

Od 2000 roku prowadziłem wykłady, ćwiczenia i konwersatoria jako doktorant, asystent, adiunkt w Instytucie Filologii Słowiańskiej i w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego (na studiach dziennych – filologicznych, zaocznych – kulturoznawczych, wieczorowych – historycznych).

4. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA* WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ. U. NR 65, POZ. 595 ZE ZM.):

Za osiągnięcie habilitacyjne w myśl art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) uznałem moją monografię zatytułowaną *Semiotyka dyskursu historycznego. Chorwackie i serbskie syntezy dziejów narodu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego,

Kraków 2012, ss. 290 (recenzje wydawnicze: Prof. Maria Dąbrowska-Partyka, Prof. Władysław Lubaś).

Moja propozycja badań – w swojej istocie interdyscyplinarna – jest zarówno rezultatem wieloletnich poszukiwań teoretyczno-metodologicznych, jak i badań materiałowych, przede wszystkim na gruncie języków południowosłowiańskich, ale również języka polskiego. Wszystkie te badania – rozpoczęte już na studiach doktoranckich – w mniejszym lub większym stopniu dotyczyły związków języka z kulturą (rozumianą antropologicznie), społeczeństwem, polityką i literaturą. W rezultacie, moje prace naukowe pojawiały się w domenie socjolingwistyki, stylistyki (i genologii), analizy dyskursu, semiotyki i teorii literatury. W ostatnich latach szczególną uwagę – zarówno w sensie teoretycznym, jak i metodologicznym – poświęciłem tej ostatniej dyscyplinie. Umożliwia ona bowiem syntetyczne ujmowanie języka i komunikacji w perspektywie antropologicznej. Nie bez znaczenia był również i fakt, że przełożyłem naukową książkę Umberto Eco pt. *Teoria semiotyki* (WUJ 2009).

Książka pt. *Semiotyka dyskursu historycznego* powstała w rezultacie wieloletnich, rozpoczętych jeszcze w 2005 roku, badań nad tekstami historycznymi, zwłaszcza zaś nad pewnym ich rodzajem – syntezą dziejów narodu. Próbowałem dowieść, że synteza przynależy do niezwykle istotnej domeny komunikowania – domeny popularnonaukowej, której podstawowym zadaniem jest popularyzacja badań naukowych, a więc osiągnięć stanowiących dla przeciętnych użytkowników języka, już choćby za sprawą stylu naukowego i specjalistycznej terminologii, trudną do pokonania barierę, w efekcie – swego rodzaju *terra incognita*. W monografii podejmuję próbę wieloaspektowego opisu płaszczyzn znaczących we wszystkich tego rodzaju książkach opublikowanych w Chorwacji i Serbii (wcześniej odpowiednio – Socjalistycznej Republice Chorwacji i Serbii) od 1945 roku do 2011. Książka ta nawiązuje również do innego opracowania (*Semioza gatunku – semioza stylu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2011), w którym stylistycznie opisałem ów gatunek i rozważyłem, jakie jest jego miejsce w szerokim uniwersum komunikowania, i co z tego wynika.

W książce *Semiotyka dyskursu historycznego* nie interesuje mnie już styl, lecz próbuję wniknąć w tajniki tkanki dyskursów traktujących o historii narodu i skorelować je z zakodowaną w języku wiedzą oraz uzmysłwić, w jaki sposób nasze myślenie o świecie – zarówno obecnym, jak i przeszłym – odbija się w syntezie i w jaki sposób wpływa na ujmowanie przeszłości tego czy innego narodu, tutaj chorwackiego i serbskiego.

W książce zastosowałem różnorodne techniki badań czerpiące z różnych metodologii, przede wszystkim z semiotyki, analiz dyskursu i socjolingwistyki, a także – o ile umożliwia to lepsze naświetlenie omawianego problemu – z kognitywistyki. Zostały one ujęte w ujednolicony zespół metod analitycznych. Wszystkie wymienione nurty badawcze łączy przedmiot zainteresowań – kulturowy i społeczny wymiar komunikacji językowej. Mówiąc o dyscyplinach naukowych, badania prezentowane w książce usytuować można na pograniczu niektórych teorii językoznawczych, w tym starszych i nowszych ujęć z filozofii języka, oraz teorii literatury (taka integracja spowodowała, że książkę opiniowali do druku literaturoznawczyni i językoznawca). Takie ujęcie – poza zamierzonymi celami empirycznymi – podejmuje również problem *par excellence* teoretyczny, poszukując styczności w obrębie dwóch siostrzanych nauk filologicznych.

Wyniki badań doprowadziły mnie do wniosków zarówno empirycznych, jak i teoretycznych. Teraz przystąpię do ich omówienia.

4.1. WNIOSKI EMPIRYCZNE

Badania dowiodły, że gatunek syntezy historycznej na obszarze chorwacko-serbskim nie stworzył, nawet w czasach jugosłowiańskich, ujednoliconej wizji dziejowej dla obu narodów. Świadczą o tym analizy tematu głównego syntez (rozdział I), jak i kodów kulturowych i ideologicznych (rozdział II). Po rozpadzie państwa związkowego zarówno temat, jak i kody uległy daleko posuniętej etniczacji. Okazało się również, iż w latach 1945-1990 opublikowano tylko pięć syntez. Absencja tego rodzaju tekstów staje się wobec tego niezwykle znacząca i obrazuje nieumiejętność znalezienia wspólnego mianownika dla ujednoliconej historii, a więc – rozumianego metaforycznie – wspólnego języka Chorwatów i Serbów.

Wszystkie rozważania przedstawione w tej książce dowodzą niezbicie, że reprezentacja historyczna – tutaj: reprezentacja chorwacka i serbska – uwikłana jest w szereg nieredukowalnych płaszczyzn językowej realizacji: w temat wpływający na strukturę tekstu (część I) i w dyskurs realizujący różne wizje światopoglądowe (część II). Próbowałem pokazać, że zarówno poziom makro-tekstowy, jak i mikro-stylistyczny może posłużyć jako narzędzie ewokowania odmiennych koncepcji historycznych, ale same w sobie nie są one nośnikami takich odmienności. Wyobrażenia historyczne charakteryzują się zmiennością, ale dokonuje się to na zupełnie innym poziomie – na poziomie dyskursu. Odmienne

światopoglądy aktualizują najbardziej żywotne kody kulturowe i ideologiczne, które są głęboko zakodowane w treściach znaków języka słownego. Treści te są nośnikami Bachtinowskich „zapachów kontekstów” i odbytych już wcześniej dialogów społecznych. Mówiąc ogólnie, umożliwiają one (za)istnienie świadomości historycznej jakiegokolwiek narodu, lecz z drugiej strony wklajają ów naród i jego świadomość w różne – czasem zupełnie wykluczające się – wizje światopoglądowe. Składają się one na Łotmanowską *semiosferę*, czyli implikują nieustanny ruch.

Z badań wynika, że skonwencjonalizowany tryb konceptualizacji zdarzeń przeszłych, jaki odnajdujemy w syntezie dziejów narodu, zapewne także za sprawą samego wzorca gatunkowego, odpowiada upowszechnionym społecznie ogólnym wyobrażeniom historycznym ujętym w narracyjną formę podawczą. Jak jednak pokazałem, samo opowiadanie o przeszłości – zakładające (1) czasowy sens rozumienia, (2) celowość oraz (3) przyczynowo-skutkową hipotaksę – nie wystarczy. Musi mu towarzyszyć kilka zasadniczych strategii mówienia o przeszłości. Jak próbowałem dowieść w pierwszej części książki chodzi m.in. o (1) rolę *finału* w tekście historycznym (zastosowanie kapitalnej koncepcji Borisa Uspieskiego); (2) rolę podmiotu dziejowego omawianego w kategoriach tematu głównego; (3) kategorię inkluzyjności i semantycznej relacji taksonomicznej (mechanizm umożliwiający ustanowienie relacji posesywnej względem pewnych regionów czy postaci historycznych); (4) semantyczną kategorię *typów* i *egzemplarzy* umożliwiającą stworzenie przekonania o powtarzalności zdarzeń i postaci historycznych; (5) mechanizm *rzutowania semiotycznego* , dzięki któremu możliwe jest ujmowanie desygnatów pochodzących z innych okresów historycznych w kategoriach desygnatów nowych (np. czternastowiecznego państwa Nemanjiciów w kategoriach *Serbii* , czy dziesiątowiecznego księstwa nadadriatyckiego jako *Chorwacji*), a także o płynących z tego konsekwencjach dla tekstu, dla języka, dla świadomości historycznej; (6) segmentację pozajęzykowego kontinuum ciągłego (stworzenie znaków relewantnych) oraz jego powtórne odwzorowanie, czyli stworzenie reprezentacji narracyjnej zastępującej realność pozajęzykową.

W najobszerniejszej części II książki próbowałem zrekonstruować najbardziej żywotne w obu kulturach kody ideologiczne, pokazałem ich preferencje oraz sposób, w jaki wpływają na znaczenie znaków leksykalnych. Próbowałem dowieść, że w obu kulturach współistnieją odmienne – czasem wykluczające się – wizje historyczne. W kulturach tych, czy ściślej: w obrębie obu kodów kulturowych (chorwackiego i serbskiego) wyodrębniłem

trzy najbardziej żywotne kody ideologiczne: komunistyczno-narodowy, umiarkowanie narodowy i skrajnie narodowy. Przeprowadzając analizy dyskursów, próbowałem pokazać, w jaki sposób kody te wpływają na kształtowanie się związków semicznych najbardziej istotnych znaków odnoszących się spornej historii – znaków *jedność* (*zjednoczenie*) i *wolność* (*wyzwolenie*), również w kontekście XIX-wiecznych sporów o model kultury. Mówiąc semiotycznie: pokazałem, w jaki sposób wizje ideologiczne są uobecnianie przez konkretne reprezentacje językowe (*parole*), w konkretnych kontekstach i sytuacjach (*dyskurs*), i jaki ma to ogólny wpływ na język (*langue*). Tym sposobem chciałem zademonstrować, że relacja nośnika znaku (słowa – czy to konkretnego słowa, czy też – wzorem de Saussure’a – *image acoustique*, czyli *signifiant*) do tego, co ów znak zastępuje (*signifié*) jest, na pewnym poziomie, tożsama z porządkiem całych bardziej złożonych kombinacji tych znaków. Tak jak *signifiant* – za sprawą „więzi asocjacji w naszym mózgu” – łączy się z drugim korelatem znaku językowego (*signifié*), tak samo jakiś komunikat (reprezentacja językowa) – także za sprawą *a n a l o g i c z n e j* więzi – łączy ową reprezentację z tym, co reprezentowane. Tak jak nośnik znaku wywołuje w naszym umyśle pewne pojęcia czy wyobrażenia, tak nośnik sądów (zdania i całe komunikaty) wywołuje bardziej złożone kombinacje tych pojęć i wyobrażeń. Co więcej, taka a nie inna kombinacja jednostek językowych – w konkretnych kontekstach – prowadzi ostatecznie do możliwości modyfikacji samych pojęć.

Próbowałem również uzmysłowić, w jaki sposób definiuje się naród chorwacki i naród serbski, czyli jaka jest semioza obu znaków w różnych kodach ideologicznych. Zaproponowałem ujęcie, w myśl którego w obu kulturach istnieją odmienne wizje narodu. Odnotujmy jednak wyraźnie: nie zrekonstruowałem tutaj pojęć *naród chorwacki*, *naród serbski* czy też *ojczyzna* w obu językach (a więc w obu kulturach), lecz jedynie wskazałem, jakie elementy tych pojęć ulegają aktualizacji w analizowanych tekstach. Całościowa rekonstrukcja pojęć wymagałaby badań na znacznie większym materiale, w różnych odmianach stylistycznych języka.

Przeprowadzone w całej książce badania dowodzą niezbicie, że stworzenie ujednoliconej historii ponadnarodowej – czy to jugosłowiańskiej czy też projektowanej obecnie ogólnoeuropejskiej – było niemożliwe nie tylko dlatego, że nie zgadzały się z sobą artykułowane w dyskursach argumenty. Próbowałem pokazać, że stworzenie takiej wizji oznaczałoby w istocie odejście nie tyle od własnej, narodowej koncepcji historycznej (chorwackiej, serbskiej, polskiej czy niemieckiej), ile rezygnację z własnego języka lub w najlepszym razie przeformułowanie znaczeń wielu słów tegoż języka.

Narracja historyczna nie jest wyłącznie bowiem odpowiednio urobioną formą podawczą, w której w odmienny sposób kontekstualizuje się przebieg zdarzeń przeszłych, lecz jest przede wszystkim narracją w jakimś języku etnicznym. Genetyczna bliskość chorwackiego i serbskiego standardu nie oznacza tożsamości na płaszczyźnie semantycznej. Te same znaki, brzmiące, jeśli wykluczyć rolę akcentu, niemal identycznie, mają inne – aktualizowane na bieżąco w dyskursie – znaczenia. To właśnie za ich sprawą – a nie tylko za sprawą mechanizmów zdaniotwórczych i form retoryczno-argumentacyjnych – niemożliwe jest stworzenie ujednoliconej koncepcji dziejowej. Zresztą realizacja tego postulatu – zwłaszcza przez jakąkolwiek odgórną decyzję – może być jak pokazuje przypadek jugosłowiański skrajnie niebezpieczna. Uobecnianie w dyskursach przedstawienia historyczne dotyczące przeszłości danego narodu są głęboko uwikłane w język etniczny tegoż narodu, a przez język – także i w jego kulturę, wskutek czego jakakolwiek próba poważniejszej modyfikacji tej czy innej świadomości historycznej pociąga za sobą poważną ingerencję nie tylko w dyskursy historyczne, ale także w system semantyczny owego języka etnicznego. Przykład jugosłowiański jest odpowiednim *exemplum* dla tego rodzaju badań, już choćby dlatego, że języki literackie, w jakich pisana jest historia narodowa Chorwatów i Serbów, są oparte na tym samym dialekcie (w sensie genetyczno-lingwistycznym są więc tym samym systemem).

Odczytane strategie językowo-semiotyczne i ich miejsca w konstrukcji wizji rzeczywistości przeszłej ułatwiły zrozumienie mechanizmów konfliktogennych w obu kulturach, gdyż właśnie w strukturze języka – który w sensie czysto lingwistycznym jest kodem o tej samej, nowosztokawskiej proveniencji – tkwi wiele różnic zdeterminowanych kulturowo, a więc aksjologicznie. Te same leksemy i syntagmy, ale użyte w różnych kontekstach, denotują często zupełnie inne desygnaty i, co istotniejsze, posiadają odmienne konotacje. Rekonstrukcja spornych elementów językowych (o którą apelował w swoich pracach Uspienski), ich semantyki (rozumianej tu – zgodnie z nowszymi teoriami lingwistycznymi – jako pragmatyki i semantyki językowej nierozłącznie) oraz pełnionych przez nie funkcji semiotycznych zrekonstruowała językowe mechanizmy porządkowania świata pozajęzykowego i nadawania mu spójnych znaczeń – znaczeń w obu kulturach odmiennych. Badania dowiodły, że najwięcej różnic między oboma językami (chorwackim i serbskim) tkwi nie tyle w leksyce czy w historii form językowych, ile w głębokich – to jest kulturowo zdeterminowanych – znaczeniach słów. Słowa *Zagreb*, *Beograd*, *Jugoslavija*, *domovina*, *otadžbina*, *sloboda*, *kultura* i wiele innych brzmią w obu językach

zbieżnie (a jeśli wykluczyć rolę akcentu – identycznie), ale przecież ich sens znacząco się różni.

Badania dowiodły również, że każdy naród ma swoją własną drogę do przebycia (urzeczywistnia się tutaj pojęciowa metafora drogi): od jakiegoś początku (semioza początku) do jakiegoś zakończenia. Zakończenie jest ustanowione przez opisywany przez Uspieskiego finał. Wybrany materiał badawczy był szczęśliwie interesujący, ponieważ z powodu zmian politycznych, które dokonały się na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, doszło w chorwackich i serbskich narracjach historycznych do znaczącej zmiany finału, co z kolei pociągnęło za sobą zmianę konceptualizacji. Okazało się, że zmiana ta ustanowiła dla chorwackich syntez szczęśliwe zakończenie procesu dziejowego, dla Serbów zaś – tragiczne.

4.2. WNIOSKI TEORETYCZNE

Praca stawia sobie również za cel stworzenie modelu metodologicznego umożliwiającego językową refleksję nad tekstem historycznym oraz włącza się w dialog na temat funkcji i miejsca języka w uniwersum kultury. Proponuję w niej zbudowanie ujednoliconych technik badawczych, które można by – wprowadzając pewne poprawki wynikające z natury poszczególnych kultur – zastosować do badań historii innych narodów. W tym ujęciu odmienne światopoglądy, realizując najbardziej żywotne kody kulturowe i ideologiczne, są tarkowane jako sensory głęboko zakodowane w treściach znaków języka słownego. Są nośnikami „zapachów kontekstów” i odbytych już wcześniej dialogów społecznych. Mówiąc ogólnie, umożliwiają one (za)istnienie świadomości historycznej jakiegokolwiek narodu, lecz z drugiej strony gmatwają ów naród i jego świadomość w różne – czasem zupełnie wykluczające się – wizje światopoglądowe. Stanowią one Łotmanowską *semiosferę*, czyli implikują nieustanny ruch – ruch sensów generowanych przez słowa kluczowe.

Moim zdaniem możliwość używania przez interlokutorów tych samych słów, ale ewokowania przy tym różnych znaczeń dowodzi, że mówiąc (także mówiąc o historii) używamy nie tylko języka przedmiotowego, lecz również *metajęzyka*. Na tym poziomie uzasadniona wydaje się akceptacja przekonania, że każdy komunikat językowy, bez względu na to, czy ma on charakter *explicite* metajęzykowy, czy też nie, jest swego rodzaju polem

bitewnym, na którym ścierają się ze sobą presja doświadczenia (język przedmiotowy) z presją języka (metajęzyk).

Z przeprowadzonych w części II badań wynika, że nie możemy mówić – chyba że umownie – o istnieniu jednego znaku *hrvatski narod* w języku chorwackim ani *Srbi* w języku serbskim. Możemy co najwyżej mówić o wariantach tego znaku realizowanych w różnych wariantach języka ogólnego. Oto nieuniknione, i polifoniczne w swojej istocie, brzemie języka.

Wszystkie przedstawione tezy dowodzą, że każdy przekaz historyczny powstały w jakiegokolwiek kulturze narodowej jest uwikłany w samą naturę języka. Próbowałem pokazać, że historiografia chorwacka i serbska – pisana przecież tym samym genetycznie językiem – nie potrafiła do 1990 roku ujednolicić dwóch odmiennych koncepcji historycznych. Po roku 1990 już nie próbowała. Bliskość obu języków literackich – przez niektórych wciąż określanych mianem jednego języka o dwóch lub więcej wariantach – wcale nie gwarantuje możliwości przewyciężenia podziałów. Oba języki noszą bowiem piętno dawnych użyć, owe Bachtinowskie zapachy kontekstów, których brzemie jest na tyle silne, że te same słowa brzmiące w obu językach zbieżnie (a jeśli wykluczyć rolę akcentu – identycznie), mają znacząco odmienne sensy. Stąd wzajemne porozumienie nie oznacza wzajemnego zrozumienia. Instrumentarium semiotyczne daje możliwość zbadania tej problematyki.

5. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH (ARTYSTYCZNYCH).

Moje zainteresowania badawcze dotyczą problematyki języka w kontekście społeczno-politycznym, a także relacji języka do rzeczywistości (kontinuum pozaznakowego). Wszystkie ogłoszone przeze mnie artykuły usytuować można w obrębie kilku nurtów refleksji językowej i literackiej: semiotyki (kultury), socjolingwistyki i stylistyki (retoryki i genologii). Opublikowałem w sumie przeszło 80 pozycji naukowych (po doktoracie 75), w tym trzy monografie autorskie, współredagowałem dwa tomy naukowe, jeden XIX-wieczny reprint albumu oraz około 80 artykułów (w tym około 15 recenzji naukowych, z których trzy ukażą się w tym roku w najważniejszych czasopismach anglojęzycznych znajdujących się na liście filadelfijskiej „Discourse and Society” i „Journal of Language and Politics” oraz w prestiżowym czasopiśmie amerykańskim „Journal of Slavic Linguistics”). Znacząca część moich artykułów ukazywała się od 2003 roku w wysoko punktowanych czasopismach polskich (zarówno językoznawczych, jak i

literaturoznawczych), takich jak „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, „Stylistyka”, „Pamiętnik Literacki”, „Socjolingwistyka”, „Slavia Meridionalis”, a także w chorwackim czasopiśmie „Fluminensia” i „Rasprave Instituta za jezik i jezikoslovlje”. Wszystkie one znajdują się na liście ERIH i są najwyżej punktowane przez MNiSW (9 lub 10 pkt.). Publikowałem również w czasopiśmie będących poza listą ERIH, ale bardzo ważnych dla dyscypliny, takich jak „Pamiętnik Słowiański”. Swoje teksty ogłaszałem również w tomach zbiorowych w języku polskim, chorwackim (czarnogórskim/serbskim), angielskim i rosyjskim.

W pierwszej fazie swoich poszukiwań koncentrowałem się miejscu języka literackiego w rzeczywistości społecznej i politycznej w okresie jugosłowiańskim i pojugosłowiańskim. Opublikowałem na ten temat książkę *Język, ideologia, naród. Polityka językowa w Chorwacji a język mediów*, która była zmodyfikowaną formą mojej rozprawy doktorskiej (pojawili się pozytywne recenzje tej książki po chorwacku, po bułgarsku i po polsku; książka jest cytowana przez badaczy chorwackich, serbskich, amerykańskich i włoskich). Na ten temat ogłosiłem również szereg artykułów, *Učinci jezične politike na jezičnu zbilju kao nezaobilazan predmet istraživanja. Na primjeru hrvatskoga jezika* (w bibliografii nr 10), *Estetyka narodowa i jej wrogowie – czyli o językach literackich w tak zwanej ponowoczesności* (23), a także *Kulturowe aspekty bośniacko-hercegowińskich języków wobec językowych narzędzi wyznaczania odrębności etnonarodowej* (24). W ostatnim czasie opublikowałem artykuł w czasopiśmie „Fluminensia” (*Književni jezik kao znak. Semiotička razmatranja o hrvatskom jeziku u sistemu kulture* [nr 13]), w którym zaproponowałem własną, semiotyczną koncepcję refleksji nad problematyką języków literackich w kontekście byłej Jugosławii.

Równolegle zainteresowałem się interdyscyplinarnymi badaniami nad dyskursem, którymi się konsekwentnie zajmuję od 2003 roku. Większość moich prac naukowych została opublikowana właśnie w tej dziedzinie. Interesowały mnie różne funkcjonalne odmiany języka, od mediów poprzez politykę, aż po historiografię i literaturę piękną, i we wszystkich nowonastających językach po rozpadzie języka serbsko-chorwackiego, (bośniackim, czarnogórskim, chorwackim i serbskim), a także w języku polskim. Prowadziłem również badania porównawcze: chorwacko-serbskie, czarnogórsko-serbskie, chorwacko-czarnogórskie i chorwacko- i serbsko-bośniackie, polsko-chorwackie. W analizach próbowałem wnikać w tkanki dyskursów, mechanizmy językowo-retoryczne, metody argumentacji, a także ich społeczne, kulturowe i polityczne umocowanie. Badając język, i próbując zrozumieć jego

strukturę i funkcje, starałem się wniknąć w kulturę, gdyż to właśnie kultura – i rządzące nią mechanizmy znakotwórcze – umożliwiają zaistnienie języka. Z drugiej zaś strony to język – jako zjawisko symboliczne – staje się podstawą dla (za)istnienia kultury. Związek między językiem a kulturą badałem za pomocą instrumentarium semiotycznego, odwołując się do najważniejszych inspiracji z tej dziedziny: F. de Saussure’a, Ch. S. Pierce’a, U. Eco, R. Barthesa, B. Uspienskiego, J. Łotmana, i innych.

Moje badania nad dyskursem, które – zgodnie z aksjomatem socjolingwistycznym – służyły odczytywaniu języków różnych grup społecznych, miały zarówno charakter teoretyczny, jak i empiryczny. Równoczesne wypracowywanie modelu teoretycznego z konkretnymi badaniami praktyki językowej zwiększały szansę na weryfikację poczynionych hipotez. W refleksjach czysto teoretycznych (nr 15, 20, 21, 22, 23, 56, 57, 59) wykorzystywałem wiedzę zdobytą w analizach konkretnych dyskursów, i odwrotnie – w analizach empirycznych testowałem model teoretyczny. Systematycznie od 2005 roku publikuję przynajmniej jeden artykuł rocznie, w którym rozwijam swoją wizję komunikacji językowej. Są to między innymi artykuły *Język, kultura, społeczeństwo. O potrzebie badań dyskursu* (22), *Dyskursy i ich porządek w społecznej heteroglosji* (21), *Kultura jako znakotwórcza przestrzeń spotkania języków* (20), *Życie znaków w sieci kodów – czyli o semiotycznie zorientowanych badaniach dyskursu i stylu (na przykładzie znaku „naród chorwacki”)* (17), *Gatunek jest znakiem – uwagi na marginesie dyskusji o tekście historycznym* (15).

Moje badania dotyczyły również problemów stylistycznych, zwłaszcza w kontekście tekstów historycznych. Na ten temat opublikowałem książkę pt. *Semioza gatunku – semioza stylu. Studium nad chorwacką i serbską syntezą dziejów narodu*, w której podjąłem się zdefiniowania i omówienia nieopisywanego dotąd gatunku mowy – syntezy dziejów narodu. Niektóre elementy tej całości ogłosiłem wcześniej w innych artykułach (nr 15, 16), rozwinąłem i przystosowałem do polszczyzny (nr 12, 14), a także znacząco rozbudowałem (nr 9). W książce zaproponowałem również własną koncepcję semiozy gatunku, a także semiozy stylu. Próbowałem dowieść, że dzięki skonwencjonalizowanemu gatunkowi mowy, generującemu semiozę, odbiorca otrzymuje dyspozycję dotyczącą odczytania tekstu. Umożliwia mu to sklasyfikowanie tekstu historycznego jako komunikatu opisującego zdarzenia prawdziwe. W tym obszarze podjąłem się krytycznej recepcji pewnych tez propagowanych przez filozofa historii i języka – Haydena White’a. Ustaliłem również, że w interpretacji semiotycznej gatunku należy uwzględnić pewną sprzeczność epistemologiczną.

Analizowane teksty dowodzą jednoznacznie, że o tej samej przeszłości możemy mówić na wiele sposobów, choć z drugiej strony przeciętny interlokutor najczęściej uznaje tekst historyczny za zgodny z prawdziwym stanem rzeczy. Wobec tego w analizach semiozy gatunku (podobnie jak ogólnie – w działalności językowej) powinniśmy wyodrębnić dwa typy umysłowości, nazwijmy je umownie *potoczną i specjalistyczną*.

W książce przeanalizowałem szereg zjawisk stylistycznych – od elementów struktury i segmentacji tekstu, organizacji przestrzeni tekstowej, do metaforyki, terminologii czy intersemiotyczności – pokazując hybrydyczność gatunku, usytuowanego w domenie komunikowania między stylem naukowym a dydaktycznym. Zgłębiłem osiągnięcia szkoły polskiej stylistyki (T. Dobrzyńska, M. R. Mayenowa, T. Skubalanka, A. Wierzbicka, A. Awdiejew i G. Habrajska, J. Bartmiński, S. Gajda), nadając jej dodatkowy wymiar semiotyczny. Dzięki semiozie zrekonstruowane czynniki komunikacyjne (stanowiące całościową semiozę komunikatu na różnych poziomach tekstu) zakotwiczą ów komunikat w odpowiedniej przestrzeni interpretacyjnej. To z kolei umożliwia jego właściwy, zamierzony przez nadawcę, odbiór. Wszystko to prowadzi do rozwoju językowych form komunikowania i języka samego.

W swoich badaniach podejmowałem również problematykę języka polityki, ale poszukując tych obszarów w domenach komunikowania, które nie miały charakteru *par excellence* politycznego, lecz *stricte* kulturowy. Interesowało mnie kulturowe umocowanie języka w kontekście sporów politycznych. Moje badania dotyczyły struktury dyskursu postkomunistycznego w Chorwacji i Polsce (nr 26, 42, 44), dyskursów spornych w kluczowych momentach politycznych w Bośni i Czarnogórze (nr 41, 52) oraz inne poziomy strukturyzacji dyskursu i semiozy znaków (nr 18, 28, 38, 39, 40, 46, 47, 48, 49, 50, 51). W rezultacie wieloletnich badań ogłosiłem artykuł, w którym zaproponowałem własną, semiotycznie ukierunkowaną analizę dyskursu: *Życie znaków w sieci kodów – czyli o semiotycznie zorientowanych badaniach dyskursu i stylu (na przykładzie znaku „naród chorwacki”)*. Problematykę tę zamierzam rozwijać w następnych latach, tak aby stworzyć ogólną teorię i ujednoliconą metodologię dla tej koncepcji.

Ogłosiłem także szereg tekstów, które podejmowały tematykę diachroniczną dyskursu w kontekście państwa totalitarnego – tematykę zupełnie pomijaną przez badaczy rodzimych. W artykule *Język propagandy w Niezależnym Państwie Chorwackim. Próba charakterystyki* (nr 27) omówiłem strategie językowe charakterystyczne dla tego państwa, co było – i pozostało do dzisiaj – analizą jedyną w swoim rodzaju. Ostatnio zgromadziłem materiały z

okresu powojennej Jugosławii, chcąc opisać język komunistów jugosłowiańskich. Jest to również tematyka niemal zupełnie niezbadana (wyjąwszy jeden artykuł opublikowany przez dwie chorwackie badaczki). Na ten temat ogłosiłem trzy teksty, które są wstępem do bardziej dogłębnych analiz: *Nowomowa po jugosłowiańsku* (nr 7), *Socjalistyczny w formie, narodowy w treści. Chorwacka odmiana komunistycznej nowomowy w czasie tzw. chorwackiej wiosny* (nr 8), *Europa jako znak w nowomowie jugosłowiańskich komunistów na przykładzie wystąpień Josipa Broza Tity* (nr 11). Kolejny artykuł jest w druku; przygotowuję również syntetyczny opis nowomowy jugosłowiańskiej dla czasopisma „Fluminensia”. Jest to dobra okazja, aby zainspirować badaczy w byłej Jugosławii osiągnięciami polskiej nauki, która w tej dziedzinie stworzyła nadzwyczajny aparat badawczy.

Opublikowałem również kilka naukowych artykułów dotyczących literatury chorwackiej i serbskiej (nr 29, 33, 34, 35, 45, 46, 74). W dwóch z nich interesowało mnie miejsce dialektu kajkawskiego we współczesnej sztuce słowa i próbowałem rozważyć ten problem w kategoriach stylizacji językowej oraz wielojęzyczności i ich uwarunkowań kulturowych. Badałem teksty dziewiętnastowiecznego pisarza Augusta Šenoi, przekłady literatury pięknej na język polski (Ivo Andrić i Milejko Jergović), teoretyczne problemy kodyfikacji literatur południowosłowiańskich, a także inne zjawiska w obrębie współczesnej literatury chorwackiej. Zajmowały mnie również historyczne związki polsko-chorwackie. Od wielu lat ogłaszam również teksty krytycznoliterackie i popularnonaukowe, których nie umieszczam w bibliografii, a które wychodzą w „Tygodniku Powszechnym”, „Herito”, „Dwutygodniku”, „Znaku” i czarnogórskim czasopiśmie literackim „ARS”.

Regularnie publikuję także – niestety niepunktowane – recenzje książek naukowych, polskich, bośniackich, chorwackich, czarnogórskich i angielskich (na liście nr 55-70). W wielu przypadkach są to obszerne, kilkunastostronicowe teksty, w których nie tylko omawiam treść książki, ale również odnoszę się – nierzadko krytycznie – do ich podstaw teoretycznych. W tym roku 2012 opublikowana została moja recenzja książki pt. *Critical Discourse Studies in Context and Cognition* (ed. by Christopher Hart, w John Benjamins) w czasopiśmie „Journal of Language and Politics”, a w najbliższych miesiącach ukaże się recenzja innej książki *Images in Use. Towards the Critical Analysis of Visual Communication* (John Benjamins) w „Discourse in Society”. To ostatnie czasopismo – najważniejsze w dyscyplinie studiów nad dyskursem – znajduje się na liście filadelfijskiej, a na liście MNiSW ma najwyższą ocenę – 35 pkt. Ostatnio – na prośbę jego redaktorów – wysłałem kolejną recenzję do tego czasopisma (*Style-Shifting in Public. New perspectives on stylistic variation* [John

Benjamins])). Ogłosiłem również obszerną recenzję książki slawistycznej pt. *Jezik naš i/ili njihov. Vježbe iz poredbene povijesti južnoslavenskih standardizacijskih procesa* w amerykańskim czasopiśmie „Journal of Slavic Linguistics”.

BIBLIOGRAFIA (prace opublikowane po doktoracie, wraz z punktacją):

A. ORYGINALNE OPUBLIKOWANE PRACE TWÓRCZE

[W SUMIE: **415 PKT.**]

1. MONOGRAFIE AUTORSKIE:

[W SUMIE 3X30 = **90 PKT.**]

1. *Semiotyka dyskursu historycznego. Chorwackie i serbskie syntezy dziejów narodu*, WUJ, Kraków 2012, ss. 289.
2. *Semioza gatunku – semioza stylu. Studium nad chorwacką i serbską syntezą dziejów narodu*, WUJ, Kraków 2011, ss. 138.
3. *Język, ideologia, naród. Polityka językowa w Chorwacji a język mediów*, scriptum, Kraków 2005, ss. 289.

2. REDAKCJA TOMÓW NAUKOWYCH/OPRACOWAŃ HISTORYCZNYCH:

[W SUMIE: 3X5 = **15 PKT.**]

4. *Kraków-Żagrzebiowi/Krakov-Zagrebu*, reprint albumu z 1881 roku, [red. Maciej Czerwiński, Magdalena Najbar-Agičić], Wyd. Srednja Europa, Zagreb 2011, ss. 156.
5. *Język IV Rzeczypospolitej* [red. Maciej Czerwiński, Paweł Nowak, Renata Przybylska], Lublin, Wydawnictwo UMCS („Czerwona seria”), Lublin 2010, ss. 442.
6. *Josip Juraj Strossmayer, Chorwacja, ekumenizm, Europa* [red. Maria Dąbrowska-Partyka, Maciej Czerwiński], Scriptum, Kraków 2007, ss. 330.

3. ARTYKUŁY NAUKOWE

3.1. ARTYKUŁY NAUKOWE OPUBLIKOWANE W CZASOPISMACH Z LISTY ERIH LUB MNISW (9 PKT.)

[W SUMIE: 18X9 = 162, 4X10 = 40; RAZEM ZA 3.1.: **202 PKT.**]

7. *Nowomowa po jugosłowiańsku*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, Warszawa 2012, s. 137-159.

8. *Socjalistyczny w formie, narodowy w treści. Chorwacka odmiana komunistycznej nowomowy w czasie tzw. chorwackiej wiosny*, „Stylistyka”, XXI, Opole 2012, s. 77-98.
9. *Figuratywność – od słowa do obrazu. Konwencjonalne wyobrażenia historyczne w chorwackich i serbskich syntezach dziejów narodu*, „Socjolingwistyka”, 26, Kraków 2012, s. 17-40
10. *Učinci jezične politike na jezičnu zbilju kao nezaobilazan predmet istraživanja. Na primjeru hrvatskoga jezika*, „Rasprave Instituta za jezik i jezikoslovlje”, 38/1, Zagreb 2012.
11. *Europa jako znak w nowomowie jugosłowiańskich komunistów na przykładzie wystąpienia Josipa Broza Tity*, „Slavia Meridionalis”, 12, Warszawa 2012, s. 249-264.
12. *O semiotycznej i intersemiotycznej roli tematu głównego. Od syntezy dziejów narodu polskiego do malarstwa realistycznego i nowoczesnego*, „Stylistyka”, XX, Opole 2011, s. 213-232.
13. *Književni jezik kao znak. Semiotička razmatranja o hrvatskom jeziku u sistemu kulture*, „Fluminensia”, 2011, br. 23, Rijeka, s. 39-55.
14. *Sens dziejów narodowych a struktura tekstu historycznego. O niektórych mechanizmach tekstotwórczych na przykładzie historii Polski*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, 46, Warszawa 2011, s. 195-215.
15. *Gatunek jest znakiem – uwagi na marginesie dyskusji o tekście historycznym*, „Pamiętnik Literacki”, (2) 2010, Warszawa, s. 179-196.
16. *Synteza dziejów narodu – zarys problematyki stylistycznej gatunku (na podstawie teksów chorwackich i serbskich)*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, 45, Warszawa 2010, s. 99-118.
17. *Życie znaków w sieci kodów – czyli o semiotycznie zorientowanych badaniach dyskursu i stylu (na przykładzie znaku „narod chorwacki”)*, „Slavia Meridionalis”, Warszawa 2010, s. 35-52.
18. *Stylistyczne i semiotyczne aspekty zmian leksykalnych w literackiej normie języka historiografii chorwackiej*, „Socjolingwistyka”, XXII, Kraków 2009, s. 69-82.
19. *Stil i značenje (o knjizi Marine Biti, Danijele Marot Kiš, Poetika uma. Osvajanje, propitivanje i spašavanje značenja)*, „Fluminensia”, (1) 2009, s. 209-219.
20. *Kultura jako znakotwórcza przestrzeń spotkania języków*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, 43, Warszawa 2008, s. 217-237.
21. *Dyskursy i ich porządek w społecznej heteroglosji*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, 42, Warszawa 2007, s. 247-268.

22. *Język, kultura, społeczeństwo. O potrzebie badań dyskursu*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, 41, Warszawa 2006, s. 239-252.
23. *Estetyka narodowa i jej wrogowie – czyli o językach literackich w tak zwanej ponowoczesności*, „Socjolingwistyka” XXI, Kraków 2007, s. 7-22.
24. *Kulturowe aspekty bośniacko-hercegowińskich języków wobec językowych narzędzi wyznaczania odrębności etnonarodowej*, „Socjolingwistyka” XX, 2006, s. 65-78.
25. *Polityka językowa i postmodernizm. Uwagi o książce An Introduction to Language Policy. Theory and Method* (ed. Thomas Ricento), „Socjolingwistyka” XX, Kraków 2006, s. 125-13
26. *Funkcje kategorii osoby w dyskursach partii postkomunistycznych w Chorwacji i Polsce*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, 41, Warszawa 2006, s. 115-139.
27. *Język propagandy w Niezależnym Państwie Chorwackim. Próba charakterystyki*, „Socjolingwistyka” XIX, Kraków 2005, s. 63-81.
28. *Kulturowe i polityczne aspekty funkcjonowania kategorii „Europy” w Chorwacji. Rola języka i dyskursu*, „Socjolingwistyka” XVIII, Kraków 2004, s. 43-54.

3.2. ARTYKUŁY NAUKOWE OPUBLIKOWANE W CZASOPISMACH Z LISTY MNiSW (PONIŻEJ 9 PKT.)
[W SUMIE ZA 3.2.: $2 \times 2 + 6 = 12$ PKT.]

29. *Żyd tułacz a komunikacja publiczna w XIX-wiecznej Chorwacji na podstawie opowiadania Augusta Šenoai*, „Pamiętnik Słowiański” tom 4, zeszyt 2, Kraków 2005, s. 3-24.
30. *Faszyzm, antyfaszyzm. Językowe praktyki w konstrukcji dyskursów o Niezależnym Państwie Chorwackim we współczesnej historiografii*, Prace Komisji Środkowoeuropejskiej PAU XIV, Kraków 2006, s. 103-125.
31. *Elementy dyskursywnej konstrukcji chorwackiej tożsamości narodowej*, Prace Komisji Środkowoeuropejskiej PAU, tom XIII, Kraków 2005, s. 7-27.

3.3. ARTYKUŁY NAUKOWE OPUBLIKOWANE W TOMACH ZBIOROWYCH (KAŻDY PO 4 PKT.)
[W SUMIE ZA 3.3.: $24 \times 4 = 96$ PKT.]

32. *Jak Kraków Zagrzebiowi... Historia relacji polsko-chorwackich w kontekście albumu wydanego w 1881 roku/Kao Krakov Zagrebu... Povijest poljsko-hrvatskih odnosa u kontekstu albuma izdanog 1881. godine* [w:] Kraków – Zagrzebiowi, reprint z roku 1881, red. Maciej Czerwiński, Magdalena Najbar/Agičić, Zagreb 2011, s. 7-31.

33. *Dialog znaków i kodów: między oryginałem a polskim przekładem powieści Miljenko Jergovicia Ruta Tannenbaum*, [w:] *Przekłady literatur słowiańskich. Formy dialogu międzykulturowego w przekładzie artystycznym*, red. Bożena Tokarz, Katowice 2011, s. 83-105.
34. *Kodifikacija jezika i kanonizacija književnosti kao semiotički procesi. Teze*, [w:] *Njegoševi dani II*, ur. T. Bečanović, et. al. Nikšić 2010, s. 21-34.
35. *Literackie inkarnacje kajkawszczyzny we współczesnej chorwackiej prozie – od stylizacji językowej do głębokich sensów kulturowych*, [w:] *Zrozumieć Słowiańszczyznę*, Kraków 2010, s. 155-166.
36. *Diskursne prakse i semiotičke reprezentacije: srpska retorika o Crnoj Gori i o Kosovu*, [w:] *Gradjanske i negradjanske vrednosti u Srbiji. Vreme posle Miloševića*, red. Ola Lishaug, Sabrina P. Ramet i Dragana Dulić, Beograd 2010, s. 273-297.
37. *Kulturoznawstwo a filologia – przypadek Słowian bałkańskich: dyskurs o języku*, [w:] *Tożsamość kulturoznawstwa*, red. A. Pankowicz, J. Rokicki, P. Plichta, Kraków 2008 s. 260-269.
38. *Discursive Practices and Semiotic Representations: Serbian Rhetoric about Montenegro and Kosovo*, [w:] *Civic & Uncivic Values in Serbia: The post-Milošević era*, red. O. Lishaug, S. Ramet, D. Dilić, Budapest-New York, CEU Press, 2011, s. 299-328.
39. „IV Rzeczpospolita”, czyli o znaku w świecie kodów, [w:] *Język IV Rzeczpospolitej* red. Maciej Czerwiński, Paweł Nowak, Renata Przybylska, Lublin 2010, s. 63-73.
40. *Semioza „Crne Gore” i „Crnogoraca” u diskursima hrvatske historiografije*, [w:] *Njegoševi dani*, Nikšić 2009, s. 175-188.
41. *Semioza końca czyli o integracji i dezintegracji w dyskursach przed czarnogórskim referendum niepodległościowym* [w:] *Kultury słowiańskie między postkomunizmem a postmodernizmem*, red. Maria Dąbrowska-Partyka, Kraków 2009, s. 267-294.
42. *Postkomunizm jako syndrom – słowa, figury, sensy. Chorwacja i Polska*, [w:] *Kultury słowiańskie między postkomunizmem a postmodernizmem*, red. Maria Dąbrowska-Partyka, Kraków 2009, s. 169-186.
43. *Jezik – izvor nacionalne i državne homogenizacije: Izabrani prilozi*, [w:] *Jezični varijeteti i nacionalni identiteti*, red. L. Badurina, I. Pranjković, J. Silić, Rijeka 2009, s. 9-21.
44. *Presupozycja i wartościowanie w dyskursach partii postkomunistycznych w Chorwacji i Polsce*, [w:] *Kategorie w języku, język w kategoriach*, red. Maria Cichońska, Katowice 2009, s. 189-201.
45. *Iseljena Hrvatska czyli o życiu na emigracji Karla Mirtha*, [w:] *Słowiańskie diaspory*, red. C. Juda, Kraków 2009, s. 95-106.

46. *Syndrom wielojęzyczności we współczesnych językach i literaturach narodów byłej Jugosławii*, [w:] *Tożsamość a język w perspektywie slawistycznej*, red. S. Gajda, Opole 2008, s. 177-198.
47. *Przemilczenie jako strategia konstrukcji dyskursu. O niektórych wzorcach językowo-komunikacyjnych w kulturze chorwackiej i bośniacko-hercegowińskiej*, [w:] *Przemilczenia w relacja międzykulturowych*, red. J. Goszczyńska, G. Szwat-Gyłybowa, Warszawa 2008, s. 275-288.
48. *Funkcje toponimów Zagrzebia i Belgradu a dyskursywna konstrukcja miasta w chorwackiej historiografii*, [w:] *Miasto w kulturze chorwackiej*, red. M. Falski, Warszawa 2008, s. 303-318.
49. *Lik i ideje – J.J Strossmayer u diskursima suvremene hrvatske historiografije*, [w:] *Josip Juraj Strossmayer. Chorwacja, ekumenizm, Europa*, red. M. Dąbrowska-Partyka, M. Czerwiński, Kraków 2007, s. 73-86.
50. *Dyskurs antyunijny a kulturowa matryca Europy na podstawie wywiadu z politykiem chorwackiej prawicy Nenadem Ivankoviciem*, [w:] *Polska i Chorwacja w Europie Środkowej*, red. P. Żurek, Bielsko Biała 2007, s. 593-607.
51. *Chorwacja między Europą a Bałkanami. Analiza dyskursu prasowego*, [w:] *W poszukiwaniu nowego kanonu. Reinterpretacja tradycji kulturalnej w państwach postjugosłowiańskich po 1995 roku*, red. M. Dąbrowska-Partyka, Kraków 2005, s. 97-116.
52. *Konstrukcja, dekonstrukcja. Walka dyskursów narodowych we współczesnej Bośni i Hercegowinie na podstawie analizy języka prasy*, [w:] *W poszukiwaniu nowego kanonu. Reinterpretacja tradycji kulturalnej w państwach postjugosłowiańskich po 1995 roku*, red. M. Dąbrowska-Partyka, Kraków 2005, s. 13-57.
53. *Jewropejskij mif w chorwatskom obščestvennom prostranstve*, "Evropa", Żurnal Polskiego Instytutu Międzynarodnych Dziej, t. 4, nr 4 (13), Warszawa 2004, s. 31-48.
54. *Leksička norma u jeziku medija na primjerima. Statistički pristup*, „Zbornik radova”, „Riječki filološki dani”, Rijeka 2004, s. 111-120.

3.4. NAUKOWE RECENZJE PRAC NAUKOWYCH PUBLIKOWANE W RÓŻNYCH CZASOPISMACH (ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA LIŚCIE ERIH, A TAKŻE NA TZW. LIŚCIE FILADELFIJSKIEJ – NP. „DISCOURSE AND SOCIETY” CZY “JOURNAL OF LANGUAGE AND POLITICS”; W POLSCE – RECENZJE NIEPUNKTOWANE)

[0 PKT]

55. [rec.] Anita Peti-Stantić, *Jezik naš i/ili njihov. Vježbe iz poredbene povijesti južnoslavenskih standardizacijskih procesa*, 2008, ss. 495, „Journal of Slavic Linguistics”, vol. 20, nr 1, 2012, s. 111-119.

56. [rec.] *Images in Use. Towards the Critical Analysis of Visual Communication*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2011, pp. 298, "Discourse in Society".
57. [rec.] *Critical Discourse Studies in Context and Cognition* (ed. by Christopher Hart), John Benjamins Publishing Company (2011), "Journal of Language and Politics", 11 (3) 2012.
58. [rec.:] *Crnogorska naracija od epskih do (post)modernih kodova*, [rec.] T. Bečanović, *Naratološki i poetički ogledi*, przekład z polskiego, „Riječ”, Nikšić 2010, 3, s. 195-201.
59. [rec.:] Halina Grzmil-Tylutki, *Gatunek w świetle francuskiej teorii dyskursu*, WUJ, Kraków 2007, „Socjolingwistyka”, XXII, 2009, s. 149-156.
60. [rec.:] Tatjana Bečanović, *Naratološki i poetički ogledi*, CID, Podgorica 2009, ss. 201, „Pamiętnik Słowiański”, s. 122-126.
61. [rec.] Vinko Brešić (Marina Protrka Štimec, Suzana Coha), *Književni časopisi 19. stoljeća. Bibliografija*, Zagreb 2006, Filozofski fakultet u Zagrebu, *Biblioteka Periodica Croatica*, „Pamiętnik słowiański”, tom LVIII, zeszyt 2, 2008, s. 114-117.
62. [rec.] Barbara Oczkova, *Chorwaci i ich język. Z dziejów kodyfikacji normy literackiej*, „Pamiętnik słowiański”, LVIII, z. I, 2008, s. 123-127.
63. [rec.:] *Polska i Czarnogóra. Bibliografia. Komentarze*, red. Krzysztof Wrocławski, Magdalena Bogusławska, Małgorzata Kryska, Norbert Różycki, „Pamiętnik słowiański”, LVII, z. II, 2007, s. 160-163.
64. [rec.:] Barbara Oczkova, *Chorwaci i ich język. Z dziejów kodyfikacji normy literackiej*, „Socjolingwistyka” XXI, 2007, s. 175-181.
65. [rec.:] *Strossmayer e il dialogo ecumenico*, red. Aleksander Naumow i Marco Scarpa, Centro Interdipartimentale di Studi Balcanici Università Ca' Foscari, „Pamiętnik Słowiański”, LVII, z. I, s. 95-100.
66. [rec.:] Piotr Żurek, *Polska i Polacy w życiu Josipa Juraja Strossmayera*, „Pamiętnik Słowiański”, LVII, z. I, s. 101-104.
67. [rec.] Kelly-Holmes Hellen, Busch Brigitta (Eds), *Language Discourse and Borders in the Yugoslav Successor States*, w: "Language Policy", 2006, vol. 5, no 1, 2006, s.122-125.
68. [rec.] Josip Bratulić, Stjepan Damjanović, *Hrvatska pisana kultura. Izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. Do XXI. stoljeća*, „Pamiętnik Słowiański” LVI, z. I, s. 127-13.
69. [rec.] Robert Greenberg, *Language and Identity in the Balkans. Serbo-Croatian and its Disintegration*, „Socjolingwistyka” XVIII, Kraków 2004, s. 191-199.

70. [rec.] Midhat Riđanović, *Totalni promašaj*, Sarajewo 2003, „Socjolingwistyka“ XIX, Kraków 2005. s. 213-219.

3.5. ARTYKUŁY NAUKOWE PRZYJĘTE DO DRUKU

71. *Przyczyny rozpadu Jugosławii w chorwackich i serbskich syntezach dziejów narodu. Od historii do retoryki*, Łódź 2012 (w druku).
72. *Semioza Crne Gore i Crnogoraca u srpskim sintezama nacionalne istorije od 1945 do danas*, [in:] *Njegoševi dani 4*, Nikšić 2012 (w druku).
73. *Miejsce kodu narodowego w chorwackich i serbskich syntezach historycznych publikowanych w komunistycznej Jugosławii*, [w:] *Popkomunizm*, Warszawa 2013, s. (w druku).
74. *Rola stereotypu w kształtowaniu polifonicznego uniwersum literackiego i kulturowego na przykładzie oryginału i polskiego przekładu Mostu na Drinie Ivo Andrića*, [w:] *Przekłady literatur słowiańskich. Stereotypy w przekładzie artystycznym*, red. Bożena Tokarz, Katowice 2012.
75. *Rzutowanie semiotyczne czyli językowe osvajanie obcości w kulturze. Szkic lingwistyczno-antropologiczny*, „Etnolingwistyka”, Lublin 2013.

B. PRACE POPULARNONAUKOWE

Podaję w dokumencie dotyczącym popularyzacji nauki.

